

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
Львівський національний медичний університет імені Данила Галицького

Кафедра українознавства

„ЗАТВЕРДЖУЮ”
Проректор з навчальної роботи
проф. Гжегоцький М.Р.
„_____” _____ 2019 р.

РОБОЧА НАВЧАЛЬНА ПРОГРАМА
з дисципліни “Українська мова”
для іноземних громадян підготовчого відділення

Затверджено
на засіданні кафедри

„30” серпня 2019 р.

Протокол №1
Завідувач кафедри

_____ **доц. Єщенко Т.А.**

Затверджено
на профільній методичній комісії

„30” серпня 2019 р.

Протокол №1
Голова

_____ **проф. Держко І.З.**

Авторський колектив: Чикайло І.В. – старші викладачі кафедри українознавства
(викладання української мови як іноземної)

Рецензент: к. філолог. н., доц. Черкес Н.Д.

Програма обговорена на засіданні кафедри українознавства
ЛНМУ імені Данила Галицького

Протокол №1 від 30 серпня 2019 року

Завідувач кафедри українознавства _____ доц. Єщенко Т.А.

Програма ухвалена профільною методичною комісією з гуманітарних дисциплін

Протокол № 1 від 30 серпня 2019 року

Голова методичної комісії
з гуманітарних дисциплін _____ проф. Держко І. З.

Пояснювальна записка

Громадяни зарубіжних країн, що прибувають в Україну для здобуття вищої освіти, як правило, не знають української мови, якою здійснюється навчання в Україні..

Тому головним завданням довузівської підготовки іноземців є вивчення української мови в обсягах, достатніх для навчання на першому й наступних курсах вищих навчальних закладів України. При цьому надзвичайно важливою вимогою є формування у студента - іноземця мінімально необхідного лексико-граматичного запасу і професійних термінів українською мовою, без чого неможливе успішне навчання у вищому навчальному закладі.

Загальна мета навчання української мови студент-іноземців підготовчого відділення – дати їм необхідну кількість знань для правильного використання української мови як робочої мови у різних сферах її функціонування, особливо в навчальній та навчально-практичній.

Дана програма передбачає 800 навчальних годин, відведених на вивчення української мови у відповідності до кількості годин, передбаченої навчальним планом підготовчих факультетів (відділень) для іноземних громадян.

Матеріал для програми підібрано з урахуванням цілей навчання, зумовлених комунікативними, освітніми та пізнавальними потребами студентів підготовчих факультетів та відділень. Освітня мета реалізується лише за умови досягнення студентами певного рівня володіння мовою, тому комунікативна мета навчання є основною. Ця мета досягається формуванням у студентів потрібних мовних та мовленнєвих умінь читання, аудіювання, усного та писемного мовлення. Формування навичок та умінь у кожному виді мовленнєвої діяльності має певну специфіку, що враховує тісний взаємозв'язок усіх видів мовленнєвої діяльності.

Програма складається із трьох розділів, які відповідають трьом етапам володіння українською мовою. Кожний розділ містить мовний матеріал, поданий у вигляді лексичного, фонетичного, морфологічного, словотворчого мінімумів та синтаксичних структур, і вимоги до рівня володіння основними видами мовленнєвої діяльності.

Перший і другий етапи володіння українською мовою відповідають першому семестру, третій етап – другому семестру підготовчого факультету (відділення).

Зміст програми

Перший етап

Перший етап вивчення української мови відповідає вступному фонетико-лексичному курсу української літературної мови і розрахований на 176 навчальних годин. Кількість засвоєних лексичних значеннєвих одиниць: активних - 450 - 500, пасивних - 50.

Мовний матеріал

1. Лексичний мінімум

Слово як одиниця мови. Номінативна функція слова (ручка - предмет, гарний-ознака, писати - дія, чотири - кількість).

Синоніми. Абсолютні синоніми (батько = тато, мама = мати, буква = літера).

Антоніми (там ≠ тут, день ≠ ніч, швидко ≠ повільно, старий ≠ новий, працювати ≠ відпочивати).

2. Фонетичний мінімум

Практична фонетика. Органи мовлення та їхня робота. Особливості творення і функціонування звуків української мови. Фізично-акустичні та фізіологічно-артикуляційні особливості звуків української мови.

Фонетичне членування мовного потоку. Фонетична фраза. Такти. Склад як частина фразового такту. Наголошені й ненаголошені склади. Наголос. Особливості наголосу української мови.

Голосні звуки сучасної літературної української мови [а], [о], [у], [е], [й], [і]. Модифікація голосних звуків у потоці мовлення. Лабіалізовані звуки [о] та [у]. Артикуляція голосних високого підняття: [і], [й], [у], низького підняття: [а], середнього підняття: [е], [о]. Зміни голосних звуків у потоці мовлення. Консонантне оточення. Наголошеність (ненаголошеність) голосних звуків. Темп мовлення.

Артикуляторно-акустична класифікація приголосних звуків. Шумні приголосні [б], [п], [д], [т], [з], [с], [ж], [ш], [дж], [дз], [ч], [ц], [г], [ґ], [ф], [д'], [т'], [з'], [с'], [дз'], [ц'], сонорні приголосні [л], [р], [м], [н], [в], [j(й)], [л'], [н'], [р']. Дзвінки й глухі акустичні пари [б]-[п], [д]-[п], [д']-[т'], [з]-[с], [з']-[с'], [ж]-[ш], [дж]-[ч], [дз]-[ц], [дз']-[ц'], [г]-[х], [г]-[к]: Глухий [ф]. Злиті приголосні звуки [дж], [д + ж], [дз] (д + з), [дз'] (д'+з'), [ц] (т + с), [ц] (т' + с'). Губні приголосні [б], [п], [в], [м], [ф]. Тверді приголосні [б], [г], [ґ], [к], [д], [т], [ж], [ш], [дж], [ч], [з], [с], [дз], [ц], [ф], [в], [л], [р], [н]. М'які приголосні [д'], [т'], [р'], [л'], [н'], [з'], [с'], [дз'], [ц'], [j].

Палаталізація приголосних звуків. Асиміляція і дисиміляція приголосних у потоці мовлення. Фонологічна система сучасної української літературної мови. Фонема. Варіанти фонем.

Чергування голосних |і| — |о| (стіл - столи, міст — мости). Чергування |і| - |й|, |у| - |в|. (Це зошит і книжка. Це масло й молоко. Він був у бібліотеці. Вона була в аптеці. Вранці - уранці, вчитися - учитися, все - усе). Чергування |к| із |ц| при словозміні (апте |к| а - апте |ц| і, бібліоте |к| а — бібліоте |ц| і).

Орфоенія. Вимова голосних і приголосних звуків.

Графіка й орфографія. Український алфавіт. Співвідношення між буквами українського алфавіту і звуками української літературної мови. Принципи українського правопису. Вживання м'якого знака й апострофа. Правила переносу слів із рядка в ряд.

3. Морфологічний мінімум

Частини мови

Іменник. Загальне значення іменника. Семантико-граматичні категорії іменника. Власні і загальні назви. Конкретні й абстрактні значення іменників. Категорія істот і неістот. Граматичні категорії іменника. Категорія роду. Категорія числа. Категорія відмінка. Основні значення відмінків. Відмінювання іменників (однина).

Прикметник. Значення прикметника. Якісні прикметники. Тверда і м'яка групи прикметників. Форми називного відмінка прикметників. Синтаксичний зв'язок прикметника з іменником.

Числівник. Значення числівника. Розряди числівників за значенням і граматичними ознаками. Кількісні і порядкові числівники. Групи числівників за будовою. Прості, складні, складені числівники.

Займенник. Значення займенників. Співвідношення займенників з іншими частинами мови. Особові займенники *я (ми), ти (ви)*. Особово-вказівні займенники *він, вона, воно, вони*. Зворотний займенник *себе*. Присвійні займенники *мій (наш), / (ваш), свій (свої)*. Вказівні займенники *цей, той, такий*. Означальні займенники *(самий), весь (увесь), кожний (кожен)*. Питально-відносні займенники *хто, що, який, чий, скільки, котрий*. Відмінювання особових займенників.

Дієслово. Значення дієслова. Два варіанти дієслівних форм: основа інфінітива і основа теперішнього часу. Дві дієвідміни дієслова. Категорія виду. Доконаний і недоконаний вид. Категорія перехідності (неперехідності). Категорія особи. Модальні значення необхідності безособових дієслів *не було, немає*. Категорія часу. Теперішній, майбутній, минулий час. Категорія способу. Парадигма наказового способу (друга особа однини, друга особа множини).

Прислівник. Значення прислівника, його граматичні ознаки. Якісно-означальні прислівники (*добре, швидко, повільно*). Прислівники способу дії (*разом, по-українському / по-українськи*). Кількісно-означальні прислівники (*дуже, багато*). Обставинні прислівники часу (*тепер, зараз, завжди*). Безособово-предикативні прислівники, що виражають стан природи (*тихо, тепло, холодно*). Прислівники *де, куди, звідки, коли, як, чому*.

Прийменник. Вживання прийменників *у (в), на, з (із, зі), про, о* з відмінковими формами іменників.

Сполучник. Сурядні єднальні сполучники *і (й), та* (в значенні *і*). Сурядні зіставно-протиставні сполучники *а, але*. Сурядний розділовий сполучник *чи*. Підрядний обставинний сполучник причини *тому що*.

Частка. Заперечні частки *не, ні*. Стверджувальна частка *так*. Вказівні частки *це, ось*. Кількісна частка *майже*.

Вигук. Вигуки, що виражають етикет-вітання, подяку, побажання, вибачення тощо.

4. Синтаксичні структури.

Моделі речення (А)

1. Це Ігор. Це Ірина. Це дитина. Це цукор.
2. Це Ганна та Ірина. Це мама і тато.
3. Я студент. Він студент. Вони студенти.
4. Це він. Це вона. Це вони.
5. Це мій (твій, його, її, наш, ваш, їхній) брат.
Це моя (твоя, його, її, наша, ваша, їхня) сестра.
Це моє (твоє, його, її, наше, ваше, їхнє) місто.
Це мої (твої, його, її, наші, ваші, їхні) друзі.
6. Це книжка. А це зошит. Це книжка, а це зошит.
7. Мене (тебе, його) звати Остап. Мене (тебе, її) звати Оксана. Нас (вас, їх) звати Остап та Оксана.

8. Ні, він не студент. Він фізик. Ні, вона не студентка. Вона лікар. Ні, вони не студенти. Вони інженери.
9. Це гарний будинок. Це нова бібліотека. Це старе місто. Це цікаві журнали.
10. Покажіть, будь ласка, олівці. Дайте, будь ласка, зошит.
11. Микола читає. Микола читає журнал. Микола читає цікавий журнал. Микола добре читає.
12. Андрій любить слухати музику.
13. Тарас розмовляє по-українському (по-українськи, українською мовою).
Тарас швидко розмовляє по-українському (по-українськи, українською мовою).
14. Він завжди дивиться програму „Вісті” і слухає радіо.
15. Оксана живе у Києві. Я живу у Львові на вулиці Івана Франка.
16. Я вчуся в університеті. Я вчуся в університеті на підготовчому факультеті.
17. Учора вранці я був в університеті. Учора вдень я обідав у їдальні. Учора ввечері я писав оповідання.
18. Іван уже був у театрі. Ганна ще не була у театрі.
19. Я хочу вивчати українську мову. Я хочу знати українську мову. Моя подруга Наталка хоче бути лікарем.
20. Я приїхав із Сирії.
21. Арабська мова – це його рідна мова.
22. Я йду в університет. Я їду на екскурсію.
23. Я також хочу піти в їдальню. Я також хочу поїхати у Київ.
24. На пошті можна купити конверти та листівки.
25. Конверти й марки можна купити в кіоску чи на пошті.
26. У Віктора є гарна сорочка. В Оксани є цікава стаття.
У Віктора немає старшого брата. В Оксани немає молодшої сестри.
27. Цей словник коштує десять гривень. Ця книжка коштує сім гривень. Це морозиво коштує одну гривню. Ці олівці коштують чотири гривні.
28. Мій друг написав листи матері й сестрі. Я теж написав лист братові.
29. Моєму старшому братові 32 роки. Моїй молодшій сестрі 5 років.
30. Я запитав Степана, кому він купив квитки в театр. Степан відповів мені, що він купив квитки у театр Ганні й Оксані.
31. Моя українська подруга допомагає мені вивчати українську мову.
32. С початку я зроблю домашнє завдання, а потім подивлюся телевізор.
33. Сьогодні я не буду читати оповідання, але завтра обов'язково прочитаю його.
34. Сьогодні (о третій годині) був концерт (була вистава, було засідання).
У п'ятницю (о пів на другу) буде концерт (вистава, засідання).
У п'ятницю (о пів на другу) будуть збори.
35. Я живу у Києві майже місяць.
Я буду жити в Україні шість років.
36. Наталці подобається цей журнал (ця книжка, це місто). Наталці подобаються ці квіти.
37. Я ще не все розумію, тому що тільки місяць вивчаю українську мову.
38. Учора у Львові було холодно (мінус 10° С).

1. Хто це? Що це? Ганно, хто це? Ігорю, що це?
2. Це Іван? Це Оксана? Це зошит? А це? Це також зошит? Це ваша сестра? Це ваш олівець?
3. Хто ви? А хто він?
4. Ігор студент? Оксана студентка?
5. Як вас (тебе, його, її, їх) звати?
6. Ви знаєте, хто це (що це, хто він ...)
7. Чий це словник? Чия це ручка? Чиє це фото? Чиї це зошити?
8. Який це парк? Яка це вулиця? Яке це місто? Які це олівці?
9. Що ви робите? Що ви читаете? Що ви робили вчора вранці? Що ви будете робити сьогодні ввечері?
10. Що вам подобається у місті Львові?
11. Ви розмовляєте по-українському (по-українськи, українською мовою)?
12. Ви любите читати? Ви хочете добре знати українську мову?
13. Ви вже прочитали це оповідання?
14. Як ви читаете по-українському (по-українськи, українською мовою)?
15. Як ви почуваетесь (почуваєте себе)?
16. Де Оксана? Де ваш підручник? Де ви вчитеся? Де ви були вчора ввечері? Де можна купити словник?
17. Куди ви йдете (їдете)?
18. Звідки ви приїхали?
19. У кого є англо-український словник?
20. Кому ви подарували квіти?
21. Кого (на кого) ви чекаєте? Про кого розповідає Тарас?
22. Ким ви хочете бути? З ким ти був учора на стадіоні?
23. Чому ви не слухаете радіо?
24. Коли ви писали ці вправи?
25. Котра година? Коли? О котрій годині?
26. Скільки коштує квиток? Скільки вам років?
27. Який сьогодні день?
28. Яка сьогодні погода?

Дієслівні словосполучення (дієслівний лексичний мінімум)

працювати (де?) у лікарні
 відпочивати (де?) у парку
 робити / зробити (що?) домашнє завдання
 знати (кого? що?) викладача, фізику
 дарувати / подарувати (що? кому?) квіти, сестрі
 читати / прочитати (що? про кого?) оповідання, про письменника
 писати / написати (що? про кого?) твір, про подругу
 розмовляти (з ким? про що?) з викладачем, про погоду
 розуміти (кого?) тебе
 дивитися / подивитися (що?) фільм
 слухати / послухати (що?) музику
 любити (кого? що? + інфінітив) сестру, морозиво, читати
 жити (де?) у Києві
 вчитися (де?) в університеті
 снідати / поснідати (де?) в їдальні
 обідати / пообідати (де?) в ресторані
 вечеряти / повечеряти (де?) у кав'ярні
 гуляти (де?) у парку
 бувати / бути (де?) у музеї

чекати (кого? на кого? де?) подругу, в аудиторії
вивчати / вивчити (що?) мову
купувати / купити (що?) овочі
хотіти (що? + інфінітив) чаю, їсти
казати / сказати (кому?) викладачеві
розв'язувати / розв'язати (що?) задачу
запитувати / запитати (кого?) викладача
відповідати / відповісти (кому?) деканові
допомагати / допомогти (кому? + інфінітив) другові, розв'язати
виступати / виступити (де?) у театрі
розповідати / розповісти (кому?) другові
танцювати (з ким?) з подругою
знайомитися / познайомитися (з ким? де?) з Оксаною, на дискотеці
повторювати / повторити (що?) слова
(кому?) подобатися + S йому подобається словник
грати (у що? з ким?) у шахи, з другом
мріяти (про що? про кого?) про батьківщину, про подругу
думати (про кого? про що?) про сина, про навчання
почуватися (як?) добре
їсти / з'їсти (що?) сніданок
викликати / викликати (що? кого?) таксі, лікаря

Вимоги до рівня володіння основними видами мовленнєвої діяльності

1. Читання.

Уміння зрозуміти прочитаний про себе чи вголос зміст тексту, укладеного на повністю знайомому лексико-граматичному матеріалі.

Характер текстів: спеціально складені описові та оповідні тексти монологічного, діалогічного та діалого-монологічного характеру навчально-побутової та країнознавчої тематики.

Об'єктивними показниками задовільного рівня володіння навичками й уміннями читання є повнота і точність розуміння.

Для визначення рівня сформованості навичок та умінь читання пропонуються тексти обсягом 0,5 - 0,7 с. Час читання 10-15 хв. Він вміщує читання тексту і підготовку до його переказу чи до відповідей на запитання.

2. Аудіювання.

Уміння зрозуміти репліки співрозмовника, укладені на вивченому лексико-граматичному матеріалі.

Уміння зрозуміти невелике за обсягом повідомлення, укладене на вивченому мовному матеріалі та подане для безпосереднього спілкування.

Характер аудіо текстів: спеціально складені описові та оповідні тексти монологічного, діалогічного та діалого-монологічного характеру навчально-побутової та країнознавчої тематики.

Об'єктивними показниками задовільного рівня володіння навичками та уміннями аудіювання є повнота, точність розуміння аудіотексту.

Для визначення рівня сформованості навичок та умінь аудіювання пропонуються аудіотексти обсягом 0,5 с. для безпосереднього спілкування залежно цільової настанови (один чи два рази). Ступінь розуміння аудіотексту перевіряється за допомогою переказу

чи відповідей на запитання за змістом тексту, а також адекватної мовної поведінки студента в діалогічному спілкуванні.

3. Усне мовлення.

а) Монологічне.

Уміння передати зміст прочитаного чи прослуханого тексту (про характер теми див. у розд. «Читання» та «Аудіювання»). Уміння укласти власне висловлювання за змістом прочитаного чи прослуханого тексту.

б) Діалогічне.

Уміння брати участь у діалозі на навчально-побутову, країнознавчу теми в межах вибраних для даного етапу навчання стереотипних ситуацій мовного спрямування.

Об'єктивними показниками задовільного рівня володіння навичками та уміннями мовлення є відповідність інформації, яку передають студенти, змісту тексту, логічність викладання; під час діалогічного спілкування - адекватність мовної поведінки студентів заданій ситуації, досягнення цілей діалогу, відповідність мовній нормі.

Для визначення рівня сформованості навичок та умінь мовлення пропонуються:

- 1) переказ прочитаного чи прослуханого тексту;
- 2) складання розповіді на вивчену тему (обсягом 50 - 70 слів);
- 3) проведення діалогу на задану ситуацію (кількість реплік студента 3–5).

4. Писемне мовлення.

Уміння записати на слух текст (текст укладено на вивченому лексико - граматичному матеріалі. Характеристики тексту див. у розд. «Аудіювання»).

Уміння побудувати власне висловлювання на вивчену тему.

Об'єктивними показниками задовільного рівня володіння навичками та уміннями писемного мовлення є:

а) відповідність змісту тексту, відповідність мовній нормі (запис на слух повідомлення);

б) адекватність темі, повнота розкриття теми, логічність викладання (власне письмове висловлювання).

Для визначення рівня сформованості навичок та умінь писемного мовлення пропонуються диктант і письмова розповідь у відповідності до вивчених тем обсягом 50 - 70 слів).

Другий етап

Другий етап вивчення української мови відповідає мовному матеріалу першого семестру і розрахований на 436 навчальних годин (з них 116 годин науковий стиль мовлення (див. Додаток 1). Кількість засвоєних лексичних значеннєвих одиниць: активних - 850 - 900; пасивних – 100.

1. Лексичний мінімум.

Багатозначність слів. Пряме і переносне значення слова (велика хмара, великий поет, широке щастя, велике взуття; широка вулиця, широка посмішка). Поняття контексту.

Метонімія (фільм іде, вистава йде, дощ іде; інститут святкує).

Лексичні синоніми (гарний - чудовий - красивий - вродливий - хороший).

Антоніми (піднімати (ся) Φ спускати (ся), підняти (ся) Φ спустити (ся), дужий \mathcal{L} слабкий, слабкий).

Омоніми. Лексичні омоніми (коса - заплетене довге волосся; коса - сільськогосподарське знаряддя...). Граматичні омоніми (омоформи) (коса — іменник і коса (лінія) - прикметник). Фонетичні омоніми (омофони) (мріяти і мрія ти).

Омографи (замок і замок, плачу і плачу). Емоційно забарвлена лексика (сум, нудьга, гнів).

2. Фонетичний мінімум.

Спрощення в групах приголосних (тиждень, тижня, тижневий; щастя, щасливий; місто, міський).

Подовження приголосних звуків (денний, возз'єднання, численність, обличчя, волосся).

Чергування голосних |e| - |i|: мести - замітати, летіти - літати.

Чергування |e| - |o|: везти - возити, нести - носити.

Чергування |e| - |o| - |i| - (й - (фонетичний нуль): беру - збори - збір - збирати - брати; стелити - столи - стіл - застилати - слати.

Чергування |ja| - |en|: ім'я - імені.

Чергування o| та |e з |i|: мого - мій, шести - шість, росла - ріс, могла - міг.

Чергування |o| та |e| з фонемним нулем: хлопець - хлопця, хлопцем; гурток -гуртка, гуртком; день - дня; сон - сну.

Чергування |o| та |e| з фонемним нулем при словотворенні та словозміні.

Чергування задньоязикових |k|, |x| і глоткового |g| із шиплячими |ч|, |ш|, |ж| при словотворенні та словозміні: юна |к| - юна ч| е, о |к о - о ч| і, кни г а — кни |ж ка, запах - запа |ш| ний.

Чергування |к|, |х|, |г| із |ц'|, |с'|, |з'| при словозміні і словотворенні: жін |к| а - жін |ц'| і, універма |г| - універма |з'| і, повер |х| - повер |с'| і, робітни |к| - робітни |ц'| я, гре |к| - гре |ц'| кий.

Чергування твердих і м'яких передньоязикових відповідників при словозміні та словотворенні: студент - студентів (|т| - |т'|), нести - ніс (|н| - |н'|), школа - школяр (|л| - |л'|), звільнити - звільняти (|н| - |н'|).

Орфоенія. Вимова звукосполучень приголосних. Вимова дзвінко-дзвінких та дзвінко-глухих звукосполучень. Вимова глухо-глухих та глухо-дзвінких звукосполучень. Вимова деяких багаточленних звукосполучень. Уподібнювальна палаталізація передньоязикових приголосних у звукосполученнях.

Графіка й орфографія. Правопис прізвищ українського походження.

3. Морфологічний мінімум.

Іменник. Категорія збірності й одиничності. Категорія істот і неістот. Однина та множинна форми іменників. Відмінювання іменників (однина, множина; тверда, м'яка, мішана групи). Деяк незмінювані іменники.

Прикметник. Відносні прикметники. Відносно-якісні прикметники. Присвійні прикметники. Присвійно-відносні та присвійно-якісні прикметники.

Відмінювання прикметників (тверда і м'яка групи). Ступені порівняння прикметників.

Числівник. Неозначено-кількісні числівники. Відмінювання числівників *одна, одно (одне), два, дві, три, чотири*, від *п'яти* до *тридцяти*.

Займенник. Заперечні займенники *ніхто, ніщо, ніякий, нічий, нікотрий*. Відмінювання займенників (особово-вказівних, вказівних, присвійних, означально-питально-відносних, заперечних).

Дієслово. Структурні класи дієслів. Додаткові відтінки значень дієслівних форм недоконаного і доконаного виду. Деякі одновидові дієслова, що не мають видової кореляції. Категорія дієслівного стану (активний стан, пасивний стан). Категорія способу. Парадигма наказового способу.

Прислівник. Обставинні прислівники місця (*угорі, внизу, праворуч*).

Прийменник. Вживання прийменників *біля, близько, коло, від (од), до, за, для, з-за (із-за), проти, серед, над, під, перед, поза, через, після, при, крізь, ради, кругом, навколо, посеред, поперед, поміж, понад* з відмінковими формами іменників.

Сполучник. Сурядні єднальні сполучники *ні...ні, ані..., а ще, а ще й, та й навіть*. Сурядні зіставно-протиставні сполучники *зате, однак, не тільки, лише ... а й*. Підрядні з'ясувальні сполучники *що, як, ніби*. Підрядні обставинні сполучники часу: *щойно, тільки, як, як тільки, після того як*; мети: *щоб, для того щоб, аби*; умови: *якби, якщо*; допустовості: *хоч, незважаючи на те що*; способу дії: *як*; порівняння: *як, мов, немов, наче, ніби, нібито*; причини: *через те що, бо, завдяки тому що*; наслідку: *так що*.

Частка. Стверджувальна частка *авжеж*. Питальні частки *чи, хіба, невже*. Обмежувально-видільні частки *тільки, лише, саме, навіть*. Власне модальні частки *мов, мовби, ніби*.

Вигук. Вигуки, що виражають емоції: страх, невдоволення, іронію, подив.

4. Синтаксичні структури.

Моделі речення.

Враховуючи методику викладання української мови іноземцям, моделі речень згруповані не за ознаками речення як лінгвістичної одиниці, а за ознаками слова як граматичної одиниці мови.

1. Студенти (були, будуть) у студентському клубі на концерті.

Вони живуть у своєму гуртожитку.

Студенти слухають лекції в цих аудиторіях.

Ми живемо у Львові на одній вулиці, навіть в одному будинку, але в різних під'їздах і на різних поверхах.

У нашій групі серйозні студенти.

У читальному залі чисто і просторо.

У бібліотеці можна взяти потрібну книжку.

У нашому студентському клубі часто бувають дискотеки.

Книжки про Львів можна купити в книгарнях.

2. Студенти танцювали український народний танець «Гопак» і співали пісню на слова Т. Шевченка.

Моя подруга любить перші весняні квіти.

Володимир узяв в Андрія свій словник і його книжку.

Ми запросили в гуртожиток відомих львівських акторів.

3. Я дав словник своєму шкільному другові.

Батько порадив моїй старшій сестрі вивчати українську мову.

Ганна часто пише листи своїм батькам і шкільним подругам.

Мені треба (потрібно) купити подарунок.

Оксані можна (було, буде) складати іспити достроково.

Моєму молодшому братові подобається цей фільм.

Йому сумно.

Мені потрібен (був, буде) конверт.

Мені потрібна (була, буде) марка.

Мені потрібне (було, буде) молоко.

Мені потрібні (були, будуть) листівки.

4. Він буде (стане) відомим артистом.
Я завжди мріяв стати дитячим лікарем.
Мої сестри працюють бухгалтерами.
Я був у театрі зі своєю молодшою сестрою.
Минулого року я відпочивав на морі з твоїми батьками.
Остап цікавиться мистецтвом.
Я люблю хліб з маслом.
Я читав цей текст зі словником.
5. У мене немає (не було, не буде) словника.
У Ганни немає моїх старих підручників.
Це газета мого дідуся.
Це кабінет біології.
Це проспект Т. Шевченка.
Він уже повернувся зі зборів.
Оксана отримала листівку зі Львова від сестри.
Андрій прийшов на заняття без підручника і словника.
Після уроку студенти пішли в їдальню.
Університет знаходиться недалеко від центру.
Пам'ятник Івану Франкові стоїть біля університету.
Остап купив квіти для мене.
Сьогодні вранці я був у лікаря.
Учора вдень я ходив до лікаря.
Це робота молодого архітектора.
Це кімната мого старшого брата.
Це студенти першого курсу.
6. Остап ішов дуже швидко.
Коли він ішов в інститут, він зустрів Романа.
Завтра я піду в поліклініку.
Щодня я ходжу в університет.
Минулого року я щодня ходив на тренування.
Наступного місяця я часто буду ходити на екскурсії.
Зараз я їду на вокзал.
Автобус їхав дуже швидко.
Коли я їхав автомобілем, я побачив декана.
Завтра я поїду у Київ.
Я часто їжджу до Києва.
Минулого тижня я їздив у Київ.
Наступного тижня я часто буду їздити до друзів.
Сьогодні субота і не треба йти в університет.
Я хочу піти сьогодні в оперний театр.
Декан пішов (піде) до ректора.
Моя подруга поїхала (поїде) у Донецьк.
Лікар прийшов (прийде) о 9-й годині.
Мій друг приїхав три дні тому.
Зоряна підійшла (підійде) до вікна.
Вона відійшла (відійде) від вікна.
Він швидко підійшов до мене.
Викладач увійшов (увійде) в аудиторію.
Студенти вийшли (вийдуть) з аудиторії.
Студент повільно входив (входить, входитиме) в кабінет.

Вони швидко виходили (виходять, виходитимуть) з аудиторії.
Андрій зайшов (зайде) о 5-й годині.
Він часто заходив (заходить, заходитиме) до мене.

Дієслова: бігти - бігати, летіти - літати, плисти - плавати, нести - носити, везти - возити, вести - водити, повзти - повзати, лізти - лазити з префіксами *по-, при-, під-, від-, ви-, в-, за-*

7. Я приїду додому взимку (улітку, навесні, восени).

Орест приїхав з Аргентини торік, у серпні.
У цьому році він буде вчитися в університеті.
Він приїхав в Україну у 1997 році.
У майбутньому я хочу вільно розмовляти українською мовою.
Я приїхав у Київ цього року.
Мій син народився 1 листопада 1994 року.
Наступного тижня ми поїдемо у Карпати.
Щовечора я слухаю музику.
Сьогодні в актовому залі о 17-й годині буде цікава лекція.
Заняття починаються о 9.30 (о пів на десяту), а закінчуються о 15-й годині.
Ми почали вивчати українську мову два місяці тому.
Через місяць ми будемо складати іспити.
Після іспитів я хочу поїхати до Одеси.
Він прийшов перед обідом.

Обставинні прислівники часу: щозими, щовесни, щоліта, щоосені, щоранку, щовечора, щоночі, щодня (щодень, щоднини), щороку (щорічно), щомісяця, щотижня, щонеділі, щогодини, щохвилини, щойно.

8. Я була в Харкові 3 дні (6 тижнів, 2 місяці, один рік).

Іван написав три вправи.
У нашій групі 6 студентів.
Сьогодні Ігор одержав багато листів.
Словник коштує 10 гривень.
Моєму старшому братові (було, буде, виповнилось, виповниться) 27 років.

9. Він хворів майже місяць.

Я читала весь день.
Він відпочивав усе літо. Лекція тривала дві години.

10. Віктор вечеряв і слухав радіо.

Коли Оксана читала оповідання, ми уважно її слухали.
Коли я писав оповідання, я згадував свою сім'ю.
Я написав листи і пішов на пошту.
Віктор повечеряв і почав дивитися телевізор.
Коли Хуан переклав статтю, він прочитав її Марті.
Коли я написав листи, я згадав, що не купив конверти.
Коли я танцював з Марією, я спитав її, як вона склала залік.
Коли я писав листівку своєму другові, я згадав, що обіцяв надіслати свою фотографію.

11. Я чула, що це чудовий парк.

Я піду в театр, якщо куплю квитки.
Я попросила подругу, щоб вона купила мені листівки.

Він добре вчився у школі, але особливо любив фізику.
Щоб добре вивчити українську мову, треба багато працювати.
Мама хоче, щоб я став лікарем.
Він не тільки виконав усі справи, а ще й переклав дві статті.
Якщо я вивчу правила, я правильно виконаю справу.
Я хочу вчитися в Україні, тому я вивчаю українську мову.

12. Я знаю хлопця, який (котрий) приїхав із Сирії.
..., у якого (котрого) немає батьків.
..., якому (котрому) подарували годинник.
..., якого (котрого) ти шукаєш.
..., з яким (котрим) ти відпочивав у Карпатах.

13. Я спитав Віктора: «Що ти робив учора ввечері?»
«Де живе твоя сім'я?»
«Скільки чоловік у твоїй родині?»
«Як звати твоїх батьків?»

Я спитав Віктора, що він робив учора ввечері.
..., де живе його сім'я.
..., скільки чоловік у його родині.
..., як звати його батьків.

Я спитав його: «У тебе є брати й сестри?»
«Багато в тебе братів і сестер?»
«Твій брат збирає марки?»
«Ти давно купив телевізор?»

Я спитав його, чи є у нього брати й сестри.
..., чи багато у нього братів і сестер.
..., чи його брат збирає марки.
..., чи давно він купив телевізор.

Викладач сказав студентам: «Розкажіть про своє місто».
Викладач сказав студентам, щоб вони розказали про своє місто.
Ніна сказала мені: «Завтра будуть збори».
Ніна сказала мені, що завтра будуть збори.

Дієслівні словосполучення (дієслівний лексичний мінімум)

Подобатися - сподобатися (кому? + S хто? що? + інфінітив).
Йому подобається/дівчина, картина, подобається гуляти.
Бувати - бути (де? з ким?) на виставці, з подругою.
Готувати - приготувати (що? де? кому?) вечерю, у кімнаті, друзям.
Запізнюватися - запізнитися (куди?) на заняття.
Вставати - встати (коли?) пізно, о 9-й годині.
Перекладати - перекласти (що? кому?) текст, викладачеві.
Зустрічати - зустріти (кого? де?) батьків, на вокзалі.
Зустрічатися - зустрітися (з ким? де?) з подругою, у центрі.
Виправляти - виправити (що? де? кому?) помилку, у справі, студентів.
Пити - випити (що? де?) сік, у кав'ярні.
Могти - змогти + інфінітив виконати справу.
Брати - взяти (що? де?) книжки, у бібліотеці.
Відвідувати - відвідати (кого? що?) хворого, виставку.
Вирішувати - вирішити (що?) проблему.
Виконувати - виконати (що?) завдання.
Починати - почати (що? + інфінітив) справу, вчитися.

Складати - скласти (що?) іспити, речі.
Закінчувати - закінчити (що? + інфінітив) роботу, ремонтувати.
Вітати - привітати (кого? з чим?) сестру, з днем народження.
Пам'ятати - запам'ятати (кого? що?) дівчину, зустріч.
Обирати - обрати (кого? що?) президента, спеціальність.
Продавати - продати (що?) овочі.
Зупиняти - зупинити (кого? що?) хлопчика, машину.
Зупинятися - зупинитися (S + де?) на зупинці.
Помилятися - помилитися (S).
Лежати (де?) на столі.
Одержувати - одержати (що? звідки? від кого?) лист, з Індії, від подруги.
Пояснювати - пояснити (що? кому?) вправу студентам.
Згадувати - згадати (що? кого?) зустріч, дівчину.
Фотографувати — сфотографувати (кого? що?) друзів, пам'ятник.
Малювати - намалювати (кого? що?) дитину, квітку.
Запрошувати - запросити (кого? куди?) викладача, на свято.
Викликати - викликати (кого? що? куди?) лікаря, таксі, додому.
Перевіряти - перевірити (що?) знання.
Показувати - показати (що? кому?) малюнок, фахівцеві.
Просити - попросити (кого + інфінітив) батька, купити.
Хвалити - похвалити (кого? що?) студента, роботу.
Креслити - накреслити (що?) проект.
Сердитися - розсердитися (на кого?) на сусіда.
Ставити - поставити (що? куди?) стілець (оцінку), у кут.
Платити - заплатити (за що? кому?) за сувенір, продавцеві.
Втрачати - втратити (що? кого?) зір, друга.
Встигати - встигнути (куди?) на потяг.
Телефонувати — зателефонувати (кому? куди?) подрузі, у Харків.
Надсилати - надіслати (що? кому?) листівку, вчителів.
Стояти (де?) в аудиторії.
Оглядати - оглянути (кого? що?) хворого, місто.
Вмикати - увімкнути (що?) магнітофон.
Відкривати - відкрити (що?) змагання.
Запам'ятовувати - запам'ятати (кого? що?) юнака, теорему.
Передавати - передати (що? кому?) привіт, подрузі.
Починатися - початися (S + коли?) лекція, о 15-й годині.
Закінчуватися - закінчитися (S + коли?) заняття, о 12-й годині.
Продовжувати - продовжити (+ інфінітив) вивчати.
Тривати (S + як довго? (скільки часу?) вистава, 3 години.
Повертатися - повернутися (звідки? куди?) з університету, у гуртожиток.
Радити - порадити (кому? + інфінітив) йому, відпочивати.
Створювати - створити (що?) спілку.
Будувати - збудувати (що?) готель.
Залишатися - залишитися (де? у кого?) в Одесі, у приятеля.
Лягати - лягти (куди?) на ліжко.
Викладати - викласти (що? кому?) українську мову, студентам.
Збирати — зібрати (що? кого?) колекцію, дітей.
Позичати - позичити (що? кому?) гроші, сусідці.
Варити — зварити (що?) кашу.
Обіцяти - пообіцяти (кому? + інфінітив) мамі, писати.
Дозволяти - дозволити (кому? + інфінітив) доньці, гуляти.
Посилати - послати (що? кому?) лист, товарищі.
Присилати - прислати (що? кому?) запрошення, деканові.

Нагадувати - нагадати (кому? про що? про кого?) студентам, про збори, про депутата.
 Казати - сказати (кому? про що? про кого?) учням, про збори, про митця.
 Віддавати - віддати (що? кому?) борг, сусідові.
 Вірити — повірити (кому?) батькові.
 Повертати - повернути (що? кому?) словник, студентці.
 Знаходити - знайти (що? кого? де?) гроші, дитину, на вулиці.
 Святкувати - відсвяткувати (що?) Великдень.
 Стомлюватися — стомитися = втомлюватися — втомитися.
 Друкувати - надрукувати (що? де?) вірші, в журналі.
 Розвивати - розвинути (що? кого?) здібності, дитину.
 Погоджуватися - погодитися (з ким? з чим?) з думкою, з професором.
 Виховувати - виховати (кого?) дитину.
 Займатися (чим? з ким? де?) спортом, з другом, у бібліотеці.
 Бачитися - побачитися (з ким?) з дівчиною.
 Бажати — побажати (кому? чого?) батькам, здоров'я.
 Шанувати - вшанувати (кого? що?) художника, пам'ять.
 Пропонувати - запропонувати (кому? + інфінітив) вам, погодитися.
 Присвячувати — присвятити (що? кому? чому?) вечір, артистові, пам'яті.
 Проголошувати - проголосити (що?) незалежність.
 Обговорювати - обговорити (що?) завдання.
 Помічати - помітити (що? кого?) поведінку, комаху.
 Викупати - викупити (що? кого? звідки?) річ, людину, з кріпацтва.
 Арештовувати - арештувати (заарештовувати - заарештувати; ув'язнювати - ув'язнити) (кого? за що?) поета, за діяльність.
 Відправляти - відправити (що? кого? куди?) пакет, діяча, у заслання.
 Помирати - померти = вмирати - вмерти.
 Піднімати - підняти (що? кого?) стілець, дитину.
 Підніматися - піднятися (куди?) на поверх.
 Користуватися - користатися (чим?) ліфтом.
 Використовувати — використати (кого? що?) чоловіка, папір.
 З'єднувати(ся) - з'єднати(ся) (кого? що?) коханих, шляхи.
 Випускати - випустити (що?) літаки.
 Збільшувати(ся) - збільшити(ся) (що?) обсяг.
 Зменшувати(ся) — зменшити(ся) (що?) продаж.
 Роз'єднувати(ся) - роз'єднати(ся) (що? кого?) шляхи, родину.
 Довідуватися - довідатися (дізнаватися - дізнатися) (про що? про кого?) зраду, про брата.

Вимоги до рівня володіння основними видами мовленнєвої діяльності

1. Читання.

Уміння зрозуміти прочитаний про себе загальний зміст тексту, де окремі факти та положення і зв'язки між ними.

Характер текстів:

- 1) спеціально складені та адаптовані описові та оповідні тексти монологічного, діалогічного та діалоگو-монологічного характеру, навчально-побутової та країнознавчої тематики, укладені на загальнофункціональному мовному матеріалі;
- 2) навчальні художні тексти (ступінь адаптації - переказ подій);

3) спеціально складені та адаптовані тексти із загальноосвітніх дисциплін, укладені з урахуванням особливостей наукового стилю.

Тексти вміщують до 3 - 4 % невідомих студентам мовних одиниць:

а) значення яких можна визначити на основі опор розуміння (контексту, багатозначності, знання інтернаціональних основ і словотворчих моделей тощо);

б) на значення яких під час читання можна не звертати уваги;

в) визначити значення яких, потрібного для розуміння прочитаного, неможливе без словника.

Об'єктивними показниками, навичками та умінями читання є: повнота, точність, глибина розуміння; ступінь структурно-змістовної організації тексту; швидкість читання.

Швидкість читання текстів, призначених для читання без словника, залежить від характеру тексту і націлена на глибину розуміння 30 - 50 слів/хв. Усталюючи середню швидкість читання зі словником, слід враховувати також час визначення значення слів у словнику (із розрахунку одна хвилина на одне слово).

Для визначення рівня сформованості навичок та умінь читання пропонуються тексти обсягом 1 - 2 с. Час читання 15-20 хв. Він вміщує читання з настановою на визначений рівень розуміння, підготовку до переказу.

2. Аудіювання.

Уміння зрозуміти на слух як основний зміст, так і деталі монологічних, діалогічних і діалого-монологічних висловлювань. Характер висловлювань, що сприймаються на слух:

1) спеціально складені та адаптовані описові й оповідні тексти монологічного, діалогічного, діалого-монологічного характеру навчально-побутової та країнознавчої тематики, укладені в основному на загальнофункціональному мовному матеріалі;

2) навчальні художні тексти (ступінь адаптації — переказ основних подій);

3) спеціально складені та адаптовані тексти із загальноосвітніх дисциплін, укладені з урахуванням особливостей наукового стилю;

4) діалогічні та діалого-монологічні висловлювання навчально-побутового, країнознавчого і наукового характеру в діалозі, учасником якого є студент.

Тексти вміщують до 2 % незнайомих студентам мовних одиниць, які, з одного боку, не заважають розумінню ідеї і основного змісту висловлювання, з іншого боку, дають можливість студентам зрозуміти їхнє значення (контекст, інтернаціональна лексика, відомі словотворчі моделі тощо).

Об'єктивними показниками задовільного рівня володіння навичками та умінями аудіювання є повнота, точність і глибина розуміння змісту аудіотексту.

Темп мови, залежно від характеру тексту та настанови на глибину розуміння, 120 - 180 складів за хвилину.

Для визначення рівня сформованості навичок та умінь аудіювання пропонуються аудіотексти до 1 - 15 с. залежно від цільової настанови - один чи два рази.

Ступінь розуміння аудіотексту перевіряється:

а) за допомогою переказу основних подій;

б) відповідей на альтернативні запитання;

в) відповідей на запитання, які стосуються змісту тексту.

3. Усне мовлення

А. Монологічне.

Уміння передати основний зміст прочитаного чи прослуханого тексту (про характер тексту див. у розд. «Читання» та «Аудіювання»).

Уміння скласти власне висловлювання (підготовлене або частково підготовлене), яке повинно мати оцінку прочитаного або прослуханого з вивчених тем.

Б. Діалогічне.

Уміння брати участь у діалозі на навчально-побутову, країнознавчу і наукову тему, використовуючи різні види діалогічних єдностей.

Об'єктивними показниками задовільного рівня володіння навичками та уміннями монологічного мовлення є:

а) для переказу: відповідність інформації змісту тексту; повнота передачі предикативної структури тексту; адекватне формулювання основної ідеї тексту; логічність переказу; відповідність мовній нормі; темп мови;

б) для укладання особистого висловлювання за темою чи на основі образотворчого (зображального) матеріалу: адекватність темі та тематичному змісту поданого наочного матеріалу; повнота розкриття теми; цілеспрямованість висловлювання; логічність висловлювання; ступінь володіння мовним матеріалом і адекватність його вживання; відповідність мовній нормі; темп мови.

Об'єктивними показниками задовільного рівня володіння навичками та уміннями діалогічного мовлення є: відповідність мовної поведінки студента даній ситуації; досягнення мети діалогу; ступінь розуміння співрозмовника; відсутність комунікативно важливих помилок мовного характеру; темп мови.

Темп мови студентів на певному етапі навчання 120-130 складів за хвилину.

Для визначення рівня сформованості навичок та умінь мовлення пропонуються: переказ прослуханого або прочитаного тексту чи відтворення основних змістовних частин тексту у відповіді на запитання; висловлювання на тему поданого наочного матеріалу, обсяг висловлювання 100 - 150 слів; переказ за вивченою темою, обсяг висловлювання 150 – 200 слів; укладання діалогу за заданою цією (кількість реплік студента - не менше 10; як наслідок проведення діалогу студент повинен отримати певну інформацію про людину або події та підтримати спілкування висловлюванням свого ставлення репліками, питаннями.

4. Письмне мовлення

Уміння записати основний зміст тексту, що сприймається на слух (про характер тексту див. в розд. «Аудіювання»).

Уміння скласти простий план прочитаного тексту.

Уміння письмово відтворити основний зміст прочитаного тексту за планом (про характер тексту див. в розд. «Читання»).

Уміння укласти власне письмове висловлювання за вивченими темами чи на основі образотворчого (зображувального) матеріалу.

Об'єктивними показниками задовільного рівня володіння навичками та уміннями писемного мовлення на певному етапі є:

а) під час записування основного змісту повідомлення, що сприймається на слух: відповідність змісту тексту; повнота передачі основних положень тексту, відповідність мовній нормі;

б) під час складання плану: адекватне відображення у плані структури змістовної організації тексту; відповідність мовній нормі;

в) під час переказу основного змісту прочитаного тексту: відповідність пунктів плану частинам письмового повідомлення; відображення в письмовому повідомленні основних положень тексту; логічність викладання; відповідність нормі; самостійність у виборі мовних засобів;

г) під час укладання власного письмового висловлювання за вивченою темою чи на основі зображувального (образотворчого) матеріалу; адекватність темі; повнота розкриття теми; цілеспрямованість, що виявляється з наявності власного висловлювання; відповідність мовній нормі; ступінь вільного володіння матеріалом.

Для визначення рівня сформованості навичок та умінь писемного мовлення пропонуються: творчий диктант на матеріалі тексту зі спеціальності обсягом однієї сторінки, темп - 120 складів за хвилину, кількість пред'явлень - два (спочатку читання тексту повністю, потім змістовних частин обсягом 2-4 речення; основний зміст частин записується за інтервалами); складання простого плану прочитаного тексту і письмове відтворення його основного змісту з опорою на план і окремі виписані із тексту ключові слова (переказ), обсяг тексту – 1 – 1,5 с.; час, відведений на читання тексту, складання плану і написання ключових слів – до 25 хв.; на написання переказу — до 1 год. 30 хв.; твір за вивченою темою (обсяг до 1-1,5 с.).

Третій етап

Третій етап вивчення української мови відповідає мовному матеріалу другого семестру і розрахований на 188 навчальних годин (з них 124 години науковий стиль мовлення (див. Додаток 2). Кількість засвоєних лексичних значеннєвих одиниць:

- активних - 750 - 800;
- пасивних - 100 - 150.

Мовний матеріал

1. Лексичний мінімум

Багатозначність слів у сучасній українській мові. Метафора. (Думки, спогади краями Іванові серце.) Метафоричне перенесення значень у художньому мовленні (грим оплесків, хмара думок, зоря надій).

Усі типи лексичних синонімів:

- стилістичні (говорити - балакати);
- семантичні (вивчати — штудіювати);
- семантико-стилістичні (архітектор - зодчий).

Контекстуальні синоніми й антоніми.

Пароніми (континент — контингент, громадський - громадянський, ефективний — ефектний).

Власне українські слова. Запозичення з інших слов'янських і неслов'янських мов.

Активна і пасивна лексика в сучасній українській мові. Професійна та діалектна лексика.

Застарілі слова. Неологізми. Стійкі словосполучення:

- фразеологічні зрощення (врізати дуба, точити яси, жити на широку ногу);
- фразеологічні єдності (тягнути лямку, покласти зуби на полицю, товкти воду в ступі);
- фразеологічні сполучення (нічого в рот не брати, брати близько до серця, брати на глу́м).

Типи й види словників. Уміння користуватися.

2. Фонетичний мінімум.

Чергування фонем. Чергування |а| - |ин| - |ен| - |н| : жати - пожинати - женці – жну.

Звукосполучення |ри|, |ли| - |ро|, |ло|: к |ри| вавий - к |ро| в, чорноб |ри| вці -б |ро| - ви.

Орфоенія. З урахуванням фонологічних і фонетичних помилок, що характерні для студентів-іноземців, рекомендується укладання відповідних коректувальних фонетичних курсів.

3. Морфологічний мінімум

Морфемна структура слова. Корінь слова. Слова спільного кореня. Афікси. Типи афіксальних морфем: префікс, постфікс, суфікс, флексія. Основа слова і закінчення. *Словотвір.* Поняття твірної основи. Способи словотвору. Аббревіація.

Частини мови

Числівник. Збірні числівники. Дробові числівники. Відмінювання числівників.

Займенник. Неозначені займенники *дехто, дещо, деякий, хтось, щось, якийсь, хто-небудь, що-небудь, будь-хто, будь-що, будь-який, абихто, абищо, абижкий, хтозна-казна-що, казна -хто.* Відмінювання і написання неозначених займенників.

Дієслово. Категорія дієслівного стану. Пасивний стан. Безособові дієслова. Давноминулийчас. Вживання часових форм. Категорія способу. Парадигма наказового способу (третя особа однини і множини). Парадигма умовного способу.

Дієприкметник. Активні дієприкметники теперішнього часу. Активні дієприкметники минулого часу. Пасивні дієприкметники. Предикативні форми на *-но, -то.*

Дієприслівник. Дієприслівники недоконаного виду теперішнього часу. Дієприслівники минулого часу. Дієприслівники на *-ся -сь.*

Прислівник. Обставинні прислівники причини (здуру, зозла, згарячу). Обставинні прислівники мети (умисне, наперекір, напоказ). Ступеневі порівняння прислівника.

Прийменник. Первинні і вторинні прийменники. Прості, складні, складені прийменники. Прийменники, що вживаються з родовим відмінком: *без, для, біля, коло, крім, після, проти, навпроти, у (в), з (зі, із), посеред (серед), від (зліва від, справа від, далеко від, недалеко від).*

Прийменники, що вживаються із знахідним відмінком *у (в), на, за, через, про.* Прийменники, що вживаються з орудним відмінком (*з, не над, під, між, за, поруч з, поряд з*). Прийменники, що вживаються з місцевим відмінком *в (у) на, по.*

Складені прийменники: *у зв'язку з, незалежно від, відповідно до, у напрямку до, незважаючи на, починаючи з* тощо.

Сполучник. Одиначні, повторювані, парні сполучники. Прості, складні, складені сполучники. Підрядні обставинні сполучники міри, ступеня: *аж, що аж.* Сурядні розділові сполучники: *то (то..., то...), не то... не то, чи (чи..., чи...), (або..., або...), хоч..., хоч...* Парні сполучники: *не тільки... а й, , хоч... але, якщо... то, чим... тим.* Складені сполучники: *через те що, для того щоб, з тим щоб, незважаючи на те що, подібно до того як, в міру того як, перед тим як, дарма що, як...*

Частка. Підсилювальні частки: *а, аж, адже, же (ж), -таки, -бо, -но, -то.*

Вигук. Вигуки, що виражають волевиявлення, спонукання до дії. Звуконагадувальні слова.

4. Синтаксичні структури

Моделі речення

1. Складений підмет, виражений іменником та словом з кількісним значенням типу *багато, мало, чимало, трохи, скільки, стільки, кілька* тощо. В аудиторію вже прийшло *чимало студентів. Скільки днів* пролетіло над нами.

2. Дієслівний простий присудок, виражений дієсловом наказового способу.

Хай він чекає біля будинку. Хай вони стануть біля дверей.

3. Дієслівний простий присудок, виражений дієсловом умовного способу. Коли *б* завтра гарна погода, ми *пішли б* у парк.

4. Дієслівний простий присудок, виражений інфінітивом. Ми працювати, а він спати.

5. Дієслівний складений присудок, виражений сполученням інфінітива з особовими формами дієслів:

а) із фазовим значенням - *починати, братися, стати, продовжувати, переставати, кінчати, прагнути, бажати, поспішати, готуватися, збиратися* і т. ін.

Студент почав писати твір;

б) з модальним значенням - *мати, мусити, могли, намагатися, сміти* і т. ін. Студент не міг розв'язати легкої задачі.

6. Дієслівний складений присудок виражений сполученням інфінітива з предикативними прикметниками - *повинен, здатний, схильний, спроможний, радий, ладен, зобов'язаний, змушений* і т. ін. Він не здатний виконати це завдання.

7. Дієслівний складений присудок, виражений сполученням інфінітива з такими усталеними сполуками: *у змозі, не в силі, мати право, мати змогу, мати намір, мати можливість* і т. ін. Він мав намір відвідати його ще вчора.

8. Іменний складений присудок складається з дієслова - зв'язки - *бути, стати, становити, вважатися, називатися, лишатися, являти собою, видаватися* тощо, та іменної частини, що виражається:

а) іменником: *Його батько був ковалем;*

б) прикметником: *Вулиця була порожня, пустельна;*

в) займенником: *Усе, що в нас було, стало його;*

г) числівником: *Двадцятьою і останньою була Оксана;*

д) дієприкметником: *її очі були виразно підведені;*

е) стійким словосполученням: *Він був стріляним птахом.*

9. Означено-особові речення: *Люблю мандрувати по рідній країні.*

10. Неозначено-особові речення: *У нас проханих не люблять.*

11. Узагальнено-особові речення: *Дишеш і не наддишеши* цим чистим і пахучим повітрям. Хліб сіль їж, а правду ріж. Дарованому коневі в зуби не дивляться.

12. Різновиди безособових речень: *Води вистачить надовго; Мені не працюється; Надворі пахне весною; Машину штовхнуло; Павла лихоманило; Світає; Морозить; Смеркалося; Нанесло гори піску; Тепло мені і спокійно; Страшно і радісно йому; Сіро і сумно ставало на заході сонця; Йому було приємно відчувати, що про нього піклуються; Між будинком і вулицею розбито мальовничий майданчик.*

13. Речення, ускладнені вставними і вставленими конструкціями.

Вставні слова і словосполучення:

а) виражають модальну оцінку - *безсумнівно, безумовно, звичайно, ймовірно, можливо, мабуть, здається, напевне, очевидно, либонь, без сумніву;*

б) виражають почуття людини у зв'язку з повідомленням - *на щастя, на жаль, на сором, як на біду, як на зло, як на гріх, як навмисне, нівроку, шкода;*

в) привертають, активізують увагу співрозмовника - *чуєте, чуєш, знаєте, дивись, дивіться, бачите, погодьтесь, повірте, уявіть собі, майте на увазі, зверніть увагу, прошу вас, даруйте, між нами кажучи* та ін.;

г) указують на джерело повідомлення - *кажуть, як кажуть, повідомляють, за висловом..., на думку..., на мою думку, по-моєму, по-нашому, по-твоєму;*

д) допомагають упорядкувати думки, пов'язати їх між собою - *по-перше, по-друге, нарешті, з одного боку, до речі, між іншим, навпаки, наприклад, отже, словом, значить, виявляється, зокрема, зрештою, повторюю;*

е) виражають емоційність вислову, наголошують на його експресивність – *даруйте, пробачте, легко сказати* тощо.

14. Складносурядні речення:

а) з єднальними сполучниками *і (й), та, та й, ні... ні, як... так*: *Минула гроза, і засвітило яскраве сонечко;*

б) з приєднувальними сполучниками *та й, ще й, також:, причому, притому, при цьому*: *Вона настирливо з ним говорила, та й та розмова далась їй нелегко;*

в) із зіставно-протиставними сполучниками *а, але, та (але), проте, однак, зате* та градаційними *не тільки ... а й, не менше ... а й, не тільки ... але й, не лише ... але*. *Вона писала на дошці, а він*

зачаровано дивився на неї. Усе, здавалось, ми приготували до подорожі, *проте* днів на три ще вистачило біганини;

г) з розділовими сполучниками *або, чи, а чи, хоч, чи...чи, або...або, то..., чи то...чи то, не то... не то, хоч...хоч. То* він усе хвалить, *то* він усе ганить.

15. Складнопідрядні речення:

а) з підрядними присубстантивно-атрибутивними, засобом зв'язку предикатних частин яких є сполучні слова - займенники *який, чий, котрий, що, хто*, сполучні слова-прислівники *де, куди, звідки, коли, як, а* також сполучники: *щоб, мов, немов, наче, неначе, ніби*: Зоряні знов приснився сон, *ніби* вона блукає лісом;

б) з підрядними з'ясувальними, що поєднуються з головними реченнями в одне ціле за допомогою з'ясувальних сполучників *що, як, мов, ніби, наче, щоб, якби, коли, поки, доки, чи* та сполучних слів *що, який, котрий, чий, де, куди, звідки, коли, як, чому, скільки* та ін. Пояснювальні, базові, опорні слова складнопідрядних речень з підрядними з'ясувальними - розряди дієслів, що означають процеси мовлення (*говорити, казати, розповідати, передавати, запевняти* тощо): Сумна повернулася додому Оксана й нікому не сказала, що бачила;

- розумової діяльності (*думати, розуміти, знати, збагнути, передбачити* та ін.);

Ми *знаємо*, для чого нам жити;

- волевиявлення, спонукання (*хотіти, бажати, прагнути, намагатися, радити* та ін.):

Я *хочу*, щоб ви прочитали це оповідання;

- сприймання, відчуття (*бачити, чути, стежити, спостерігати, уявляти* та ін.): Ви *чули*, як гомоніли вчора на нашому подвір'ї;

- сподівання, віри (*надіятися, сподіватися, вірити* та ін.) Я *все надіюся*, що ви таки приїдете до мене;

- піклування, турботи (*дбати, турбуватися, старатися, клопотатися* та ін.);

Вони почали *клопотатися*, щоб його прийняли до школи;

- психічні процеси, почуття (*боятися, ображатися, соромитися, сумувати* та ін.):

Вона *образилася*, що він не привітав її з днем народження;

- буття, виявлення (*бувати, статися, траплятися, виявлятися* так ін.):

З'ясувалося, що він перевіряв, чи працює телефон.

16. Складнопідрядні речення:

а) з підрядними часу, що відповідають на питання *коли? як довго? з яких пір? з якого часу? відколи? доки?* і поєднуються з головною частиною за допомогою сполучників і сполучних слів *коли, поки, доки, ледве, скоро, як, як тільки*: Це сталося, *коли* тобі виповнилось три роки;

б) з підрядними умови, що відповідають на питання *за якої умови* та приєднується за допомогою сполучників *якби, якщо, коли, коли б, як*: *Якби* мені купили таку сукню, то я б пішла теж у театр;

в) з підрядними мети, що відповідають на питання *для чого? з якою метою? нащо?* і приєднуються за допомогою сполучників *щоб, для того щоб, з тим щоб, аби, щоби*: *Для того щоб* добре скласти іспити, треба наполегливо працювати;

г) з підрядними причини, що відповідають на питання *чому? через що? з якої причини?* і поєднуються за допомогою сполучників *бо, бо ж, через те що, тому що, у зв'язку з тим що, з тим що, від того що, завдяки тому що, оскільки*: Вікна завісили шторами, *через те що* сонце пекло немилосердно;

д) з підрядними місця, що відповідають на питання *де? куди? звідки?* і приєднуються до головної частини за допомогою сполучних слів-прислівників *де, куди, звідки*: Скрізь, *куди* сягали їхні очі, уся земля була встелена снігом;

е) порівняльні, що відповідають на питання *як? як саме? подібно до чого?* і поєднуються з головною частиною за допомогою порівняльних сполучників *як*,

мов, наче, неначе, ніби, немовби, немовбито: Усі накинулися на їжу, *мов* три дні не їли;

є) допустові, що відповідають на питання *незважаючи на що?* і поєднуються з головною частиною за допомогою сполучників *хоч (хоча), дарма що, як не, куди не, незважаючи на те що, хай (нехай)*: *Хоч* була рання весна, але надворі було вже жарко;

ж) наслідкові, що приєднуються сполучником *так що*: Теплий туман слався по полю, *так що* дерева потопали в ньому.

Дієслівні словосполучення (дієслівний лексичний мінімум)

- А. Керувати (чим? ким?) підприємством, натовпом.
Керуватися (чим?) програмою.
Правити (чим?) державою
Брати в дужки, до відома, до уваги, на гумор, на облік, на себе, на сміх, початок в чому, участь, шлюб.
Бере дрімота, злість, мороз, нетерплячка, сумнів.
Пропонувати - запропонувати (кому? + інфінітив) тобі, поїхати.
Рахуватися (з чим?) з думкою.
Знищувати - знищити (кого? що?) тварин, майно.
Руйнувати - зруйнувати (що?) будівлю.
Визволяти - визволити (кого? звідки?) журналіста, з полону.
Припиняти (-ся) - припинити (-ся) (що?) страйк.
Розвивати (-ся) - розвинути (-ся) (що?) промисловість, швидкість.
Перетворювати (-ся) - перетворити (-ся) (що? в що? на що?) пустелю на квітучий край, в життя.
Змінювати(-ся) - змінити (-ся) (що? на що?) гнів на ласку.
Вражати - вразити (кого? чим?) вихователя, поведінкою.
Дивувати (-ся) - здивувати(-ся) (кого? чим?) викладача успіхами.
Створювати(-ся) - створити (-ся) (що?) умови.
Досліджувати - дослідити (що?) ґрунт.
Досягати - досягнути (чого?) успіхів.
Потребувати (кого? чого?) батьків, опіки.
Засновувати (-ся) - заснувати(-ся) (що?) семінарію.
Здійснювати(-ся) - здійснити(-ся) (що?) бажання.
Звільняти(-ся) - звільнити(-ся) (кого? що?) робітника, місце, мене від цього.
Забезпечувати(-ся) - забезпечити(-ся) (що? кого? чим?) порядок, дітей, приладдям.
Покращувати - покращити (що?) здоров'я.
Ворогувати (з ким?) із сусідом.
Посідати - посісти (що?) місце.
Захоплювати - захопити (що?) територію, свідомість.
Захоплюватися - захопитися (чим?) музикою.
Встановлювати (-ся) - встановити (-ся) (що?) владу.
Оплачувати - оплатити (що?) рахунок.
Замовити - замовляти (що?) сніданок.
Ліквідувати - ліквідувати (що?) безробіття.
Гарантувати (що?) роботу.
Переслідувати (кого? що?) людину, мету.
Завідувати (чим?) магазином.
Обслуговувати - обслужити (кого?) туристів.
Загоряти - загоріти (де?) біля річки.
Зміцнювати - зміцнити (що?) відносини.

Вирушати - вирушити (куди?) у дорогу.
Межувати (з чим?) з країною.
Вирощувати - виростити (що?) пшеницю.
Блиммати - блимнути (чим?) очима.
Боронити (кого? що?) родичів, домівку.
Бруднити - забруднити (що?) обличчя.
Брязкати (чим?) ключами.
Вабити (до кого?) до себе.
Вдаватися - вдатися (до чого?) до першоджерел, до хитрощів.
Викривати - викрити (кого? що?) злодія, злочин.
Згадувати добром (добрим словом, з удячністю, з вдячністю)

- Б. Бути на рахунку.
Знати лік грошам.
Не можна гаяти ні хвилини.
Жити на чужі кошти.
Піти нечесним шляхом.
Стати поперек дороги.
Вжити заходів.
Не можна визнати задовільним.
Кидати напризволяще.
Вводити в оману.
Призводити до втрат.
Ставити в обов'язок.
Залучати до роботи.
Поновити на посаді.
Справи йдуть на краще.
Триматися осторонь.
Довести до загального відома (до відома всіх).
Уникнути небезпеки.
Вилучати з обігу.
Надолужити прогаяне.
Повернути на жарт.
Здійснювати наміри.
Виявити помилку.
Наражатися на небезпеку.
Ставитися по-дружньому.
Належати до більшості.
Зробити зауваження.
Надати допомогу, можливість.
Припинити листування.
Притягати до відповідальності.
Закликати до порядку.
Дійти згоди, порозумітися.
Сприймати як жарт.
Вжити рішучих заходів.
Вдатися до хитрощів.
Зруйнувати дощенту.
Звести нанівець.
Зникнути з очей, щезнути.
Бути пильним.
Зосередити зусилля.

Дотримуватись закону.
Поступитися місцем.
Обмежувати права.
Ушкодити палець.
Зазнати втрат.
Братися до роботи.
Братися за розум.
Братися кригою.

Вимоги до рівня володіння основними видами мовленнєвої діяльності

1. Читання

Уміння зрозуміти основний зміст тексту під час читання про себе («ознайомлювальне читання» або «читання з охопленням загального змісту»).

Уміння зрозуміти як основний зміст, так і деталі тексту, окремі факти, положення, зв'язки між ними під час читання про себе («вивчаюче читання»).

Характер текстів:

1) адаптовані тексти описового й оповідного характеру країнознавчої тематики;

2) адаптовані та спеціально відібрані неадаптовані тексти зі спеціальності (науково-популярні, наукові із загальноосвітніх дисциплін) та з курсу «Країнознавство».

Тексти вміщують до 5 % невідомих студентам мовних одиниць:

а) значення яких можна встановити за допомогою розуміння (контексту, синтаксичної функції даної мовної одиниці тощо);

б) значенням яких можна нехтувати під час читання тексту;

в) значення яких, потрібне для розуміння прочитаного, неможливо визначити без словника.

Об'єктивними показниками задовільного рівня володіння навичками та уміннями читання є: повнота, глибина і точність розуміння; ступінь адекватності розуміння структурно-змістовної організації тексту; самостійність і обґрунтованість інтерпретації основного змісту тексту; швидкість читання.

Швидкість читання текстів, призначених для «вивчального читання», - 50 слів за хвилину. Швидкість читання текстів, призначених для «ознайомлювального читання», - 150 — 180 слів за хвилину. Визначаючи середню швидкість читання зі словником, враховують також час визначення значення слів у словнику в розрахунку 0,5 хв. на одне слово).

Для визначення рівня сформованості навичок та умінь читання пропонуються тексти зі спеціальності, а також газетні повідомлення, художні тексти, тексти країнознавчого характеру. Обсяг тексту і час читання встановлюється залежно від характеру тексту, настанови на глибину розуміння і характер відтворення (від 1 с. до 3 - 4 с.).

2. Аудіювання.

Уміння зрозуміти на слух як основний зміст, так і окремі факти, положення, зв'язки між ними в монологічному, діалогічному і діалого-монологічному висловлюванні, вербально та зображувально-вербально.

Характер висловлювань, що сприймається на слух:

1) текст-монолог пояснювального типу з елементами описання і оповідання зі

спеціальності;

- 2) адаптовані тексти-повідомлення країнознавчої тематики;
- 3) навчальні художні тексти;
- 4) тексти-радіопередачі.

Тексти вміщують до 3% невідомих студентам мовних одиниць, які, з одного боку, не заважають розумінню ідеї та основного змісту висловлювання і, з другого боку, дають можливість встановити їх значення за визначеними опорами розуміння.

Темп мови залежно від характеру тексту і настанови на глибину розуміння 180 - 240 складів за хвилину; кількість пред'явлень - один раз.

Об'єктивними показниками задовільного рівня володіння навичками та уміннями аудіювання є повнота, точність і глибина розуміння тексту.

Для визначення рівня сформованості навичок та умінь аудіювання пропонуються:

- 1) навчальні лекції зі спеціальності або з курсу «Країнознавство» (обсягом 2 - 3 с.).
 - 2) текст, який звучить по радіо, або текст фонозапису (обсягом 0,5 - 1 с.).
- Ступінь розуміння навчальної лекції перевіряється за допомогою відповідей на запитання за загальним змістом лекції, а також за допомогою конспекту лекції; ступінь розуміння тексту перевіряється відтворенням одержаної інформації.

3. Усне мовлення

А. Монологічне

Уміння передати зміст прочитаного або прослуханого тексту (про характер тексту див. в розд. «Читання» і «Аудіювання»).

Уміння скласти власне висловлювання, яке вміщує аналіз прочитаного або прослуханого, оцінку, висновки; уміння скласти висловлювання за вивченими темами.

Б. Діалогічне

Уміння брати участь у діалозі на навчально-побутову, країнознавчу і наукову теми, використовуючи різні типи діалогу: діалог-розпит, діалог-обмін думками, враженнями, діалог-бесіда.

Об'єктивними показниками задовільного рівня володіння навичками та уміннями монологічного мовлення є:

а) для відтворення тексту зі спеціальності і тексту публіцистичного стилю: відповідність мовного витвору студента основному змісту тексту; повнота відтворення основних змістовних частин тексту, логічність викладання, відповідність мовній нормі, темп мови;

б) для інтерпретації художніх текстів: формулювання ідеї тексту; відбиття власного ставлення до діючих осіб, подій, ідеї тексту; логічність викладання; відповідність системі і нормі мови; темп мови;

в) для укладання власного повідомлення за темою: повнота розкриття теми, цілеспрямованість висловлювання, логічна структура повідомлення; рівень володіння мовним матеріалом і адекватність його вживання; відповідність мовній нормі; темп мови.

Темп мови студентів на даному етапі навчання 150 - 180 складів за хвилину.

Для визначення рівня сформованості навичок та умінь мовлення пропонуються: стислий переказ прочитаного з визначенням основної ідеї та її аргументації; діалого-монологічне висловлювання за проблемами тексту, а також за темами, вивченими протягом року (обсяг висловлювання 300 — 400 слів).

4. Писемне мовлення.

Уміння записати (законспектувати) зміст навчальної лекції зі спеціальності або з курсу «Країнознавство», яка сприймається на слух.

Уміння скласти простий і складний плани, а також стислий і докладний конспект тексту зі спеціальності чи з курсу «Країнознавство».

Уміння укласти підготовлене письмове висловлювання на вивчену тему, аналіз прочитаного (прослуханого), оцінку, висновки (про характер тексту див. у розд. «Читання» і «Аудіювання»).

Об'єктивними показниками задовільного рівня володіння навичками та вміннями писемного мовлення є:

а) під час конспектування навчальної лекції: відповідність змісту конспекту основному змісту лекції; відтворення в конспекті основних положень лекції; логічність викладання; відповідність мовній нормі;

б) під час складання плану: адекватність відображення в плані послідовності, взаємозв'язку і взаємозалежності підтем, розвиваючих тему тексту, - у простому плані, а також вміщених у підтеми мікротем, - у складному плані; правильне з погляду мовної норми оформлення плану і частин конспекту; репрезентованість положень загального характеру - у стислому конспекті не тільки загального, але й більш часткового характеру - у докладному конспекті: застосування різних засобів трансформації тексту: виключення найменш інформативних частин речення, групи речень, фрагменти тексту; узагальнення найціннішої інформації із застосуванням граматичного і лексичного засобів перефразування, скороченого запису окремих слів; логічність викладання; відповідність мовній нормі; згорнутість первинного тексту до 1/2 обсягу для докладного і 1/4 обсягу для стислого конспекту;

г) при укладанні власного висловлювання: адекватність темі; повнота розкриття теми; цілеспрямованість, виявлена в наявності власної ідеї висловлювання; чіткість структурно-змістовної організації; використання лексико-граматичних засобів, адекватних умовам письмового спілкування.

Для визначення рівня сформованості навичок та умінь письма пропонуються запис прочитаної викладачем навчальної лекції зі спеціальності чи курсу «Країнознавство», текст лекції вміщує до 3 % невідомих студентам мовних одиниць: обсяг тексту 2 - 3 с., темп звучання з паралельним записом - 180 складів за хвилину, кількість пред'явлень - один раз; складання простого і складного плану, стислого і докладного конспекту друкованого тексту зі спеціальності та курсу «Країнознавство», текст вміщує до 5% невідомих студентам лексичних одиниць, обсяг тексту зі спеціальності — 2-3 с., з курсу «Країнознавство» - 3 с., обсяг підготовленого висловлювання (твір) на задану тему — 2 - 3 с.

Список літератури

1. Вінницька В. М., Плющ Н. П. Українська мова: Практичний курс граматики для студентів-іноземців.- К. - 1997, 244 с.
2. Поліщук Т. М., Новицька Л. Г. Вивчаємо українську. - Львів: ЛДУ, 1995. – 266 с.
3. Практичний курс української мови (для іноземних студентів підготовчого відділення). – Львів: ЛНМУ, 2006. – 183 с.

Додаток 1

Тематичний план з наукового стилю мовлення української мови для іноземних студентів підготовчого відділення

<i>I семестр. Початково – предметний курс</i>			
№п/п	Тема	Лексико – граматичне узагальнення	Кількість годин
1.	<u>Математика:</u> цифри, знаки, числа	Числівники кількісні й порядкові. Гр. моделі: ЩО? записувати ДЕ? ЧИМ?, ЩО? називають ЧИМ?	6
2.	<u>Математика:</u> додавання, віднімання, множення, ділення	Родовий відмінок числівників. Гр. моделі: ЩО? додати до ЧОГО?, ЩО? відняти від ЧОГО? Орудний відмінок числівників. Гр. моделі: ЩО? називають ЧИМ?, ЩО? помножити на ЩО?, ЩО? поділити на ЩО?	8
3.	<u>Математика:</u> натуральні числа; дії над числами	Давальний відмінок числівників. Гр. моделі: ЩО? відрізняється від ЧОГО? ЧИМ?, ЩО? протилежне ЧОМУ?	4
4.	<u>Математика:</u> дробові числа, звичайні дроби десяткові дроби, нерівності	Родовий, орудний відмінки. Гр. моделі: ЩО? більше (менше) від ЧОГО?; ЯК? ділиться ЩО? (з остачею, без остачі) Гр. моделі: ЩОБ + Vinf ..., треба + Vinf; ЩО? більше/менше від ЧОГО? (НІЖ ЩО?)	12
5.	Контрольна робота з циклу „Математика”		2
6.	<u>Хімія:</u> речовини та їхні властивості	Родовий відмінок іменників. Гр. моделі: ДЕ? існує ЩО?, ЩО? складається з ЧОГО?	6
7.	<u>Хімія:</u> фізичні та хімічні явища	Місцевий відмінок. Гр. моделі: ДЕ? проявляється ЩО?, ПІД ЧАС + іменник (род. відм.); у ЧОМУ? проявляється ЩО?	6
8.	<u>Хімія:</u> молекулярна будова речовин; атоми, хімічні елементи	Характеристика предмета за будовою та місцем дії. Гр. моделі: ЩО? відбувається ДЕ? між ЧИМ? є ЩО? Віддієслівні іменники (процес дії) Структурна характеристика предмета. Гр. моделі: з ЧОГО? Утворюється ЩО?; ЩО розкладається на ЩО?; ЩО? рухається навколо ЧОГО?; ЩО відрізняється від ЧОГО? ЧИМ?	8
9.	<u>Хімія:</u> прості й складні речовини	Характеристика предмета за складом. Антоніми. Гр. моделі: ЩО? складається з ЧОГО?; ЩО? поділяється на ЩО?	4
10.	<u>Хімія:</u> основні закони хімії	Вид дієслова. Родовий відмінок. Гр. моделі: ХТО? Відкрив ЩО?; ЩО? залежить від ЧОГО?; ЩО? формулюється ЯК?	6
11.	Контрольна робота з циклу „Хімія”		2
12.	<u>Фізика:</u> людина і природа	Характеристика процесу (відчуття людини). Родовий відмінок. Гр. моделі: ЩО? діє на ЩО?,	4

		ЩО? викликає відчуття ЧОГО?, ЩО? існує незалежно від ЧОГО?	
13.	<u>Фізика:</u> матерія і рух; фізичні тіла	Визначення і характеристика поняття (матерія та форми її руху). Родовий, місцевий, орудний відмінки. Гр. моделі: ЩО? рухається навколо ЧОГО?, ЩО? розчиняється у ЧОМУ?, ЩО? існує у ЧОМУ?, ЩО? називають ЧИМ? Визначення і характеристика предмета (фізичне тіло) за зовнішніми ознаками та місцезнаходженням. Гр. моделі: ЩО? має ЩО?, ЩО? існує ДЕ? і ЯК?, ЩО? знаходиться ДЕ?	8
14.	<u>Фізика:</u> механічний рух	Визначення й характеристика процесу. Віддієслівні іменники. Родовий відмінок. Гр. моделі: ЩО? змінюється відносно ЧОГО?, ХТО? (ЩО?) рухається відносно ЧОГО?, ЩО? відбувається ДЕ? і ЯК?	4
15.	<u>Фізика:</u> матеріальна точка, траєкторія	Визначення поняття (предмета) та його характеристики. Ступені порівняння прикметника. Складні слова. Орудний відмінок. Гр. моделі: ЩО? називається ЧИМ?, ЧИМ? називається ЩО?, ЩО? може бути ЧИМ?	6
16.	<u>Фізика:</u> фізичні величини	Визначення поняття (фізичні явища) та його характеристика за зовнішніми величинами. Гр. моделі: ЩО? характеризують ЯК? (за допомогою ЧОГО?), ЩО? вивчають за допомогою ЧОГО? (ЯК?), ЩО? – це ЩО?	6
17.	Контрольна робота з циклу „Фізика”		2
18.	<u>Біологія:</u> що вивчає біологія	Визначення предмета. Класифікація предметів за ознаками. Знахідний відмінок прямого об’єкта. Гр. моделі: ЩО? вивчає ЩО?, ХТО? (ЩО?) поглинає ЩО?, ЩО? (ХТО?) виділяє ЩО?, ХТО? (ЩО?) успадковує ЩО?	4
19.	<u>Біологія:</u> клітина; одноклітинні та багатоклітинні організми	Визначення предмета. Характеристика предмета за складом. Родовий, орудний відмінки. Гр. моделі: ЩО? – це ЩО?, ЩО? називають ЧИМ?, ЩО? визначає ЩО?, ЩО? складається з ЧОГО? Визначення предмета. Класифікація предметів за складом і функціями. Знахідний, родовий відмінки. Складні слова. Віддієслівні іменники. Гр. моделі: ЩО? називається ЧИМ?, ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? виконує ЩО?, ЩО? утворює ЩО?	8
20.	Біологія: обмін речовин у клітині	Визначення процесу і його характеристика за місцем та способом перебігу. Родовий, знахідний, орудний, місцевий відмінки. Гр. моделі: ДЕ? відбувається ЩО?, ЩО? поглинає ЩО?, з ЧОГО? виділяється ЩО?, ЩО? перетворює ЩО? на ЩО?, ЩО? являє собою ЩО?, ЧИМ? є ЩО?, ЩО? (ХТО?) забезпечує себе ЧИМ?, ЩО? належить до ЧОГО?, ЩО? живиться ЧИМ?, ЩО? розпадається на ЩО?, ЩО? синтезується з ЧОГО?	8
21.	Контрольна робота з циклу „Біологія”		2

Додаток 2

**Тематичний план
з наукового стилю мовлення української мови
для іноземних студентів підготовчого відділення**

О с н о в н и й к у р с		
№ п/п	Лексико – граматична тема	Кількість годин
1.	Визначення предмета. Знахідний, орудний відмінки. Гр. конструкції: ЩО? – це ЩО?, ЩО? називається ЧИМ?, ЩО? вивчає ЩО? Тексти: „Клітина”, „Анатомія і фізіологія”.	8
2.	Якісна характеристика предмета за внутрішніми (функціональними) та зовнішніми ознаками. Характеристика стану. Гр. конструкції: ЩО? – ЩО?, ЩО? є ЧИМ?, ЩО? становить собою ЩО? Відносні прикметники. Складні слова. Тексти: „Хімічні елементи”, „Пластиди”, „Структурні компоненти цитоплазми клітини”. Складання питального плану тексту та написання на його основі короткого конспекту тексту.	16
3.	Класифікація предметів та віднесення предмета до класу. Родовий, знахідний відмінки. Гр. конструкції: ЩО? поділяється на ЩО?, ЩО? поділяють на ЩО?, ЩО? відноситься до ЧОГО?, ЩО? належить до ЧОГО? Тексти: „Класифікація хімічних речовин за ознаками”, „Класифікація організмів у сучасній біології”, „Тканини”. Складання питального плану тексту. Трансформація питального плану у називний. Написання короткого конспекту тексту на основі одного з видів плану.	20
4.	Характеристика предмета за складом. Якісний склад предметів. Родовий, місцевий відмінки. Гр. конструкції: ЩО? входить до складу ЧОГО?, ЩО? складається з ЧОГО?, ЩО? є складовою частиною ЧОГО?, ЩО? міститься ДЕ? (у ЧОМУ?), ЩО? містить ЩО? Монологічне висловлювання „Склад повітря” з опорою на схему. Тексти „Хімічні елементи у клітинах живих організмів”, „Неорганічні сполуки в організмі”.	10
5.	Характеристика предмета за складом. Кількісний склад предмета. Родовий, орудний, місцевий відмінки. Творення прикметників. Віддієслівні іменники. Гр. конструкції: ЩО? складає СКІЛЬКИ ЧОГО? (за масою; за об’ємом), СКІЛЬКИ ЧОГО? входить до складу ЧОГО? Текст „Будова Землі”. Складання питального плану тексту. Трансформування питального плану у номінативний. Написання конспекту на основі плану.	16
6.	Характеристика предмета за його властивостями. Родовий, знахідний, орудний відмінки. Гр. конструкції: ЩО? має ЩО?, ЩО? не має ЧОГО?, ЩО? характеризується ЧИМ?, ЩО? без ЧОГО? Тексти: „Хлор”, „Йод”, „М’язи”. Складання плану тексту.	8
7.	Характеристика предмета за його властивостями через порівняння. Прикметник. Ступені порівняння. Гр. конструкції: ЩО? активніше, ніж ЩО?, ЩО? активніше від ЧОГО?, ЩО? більш (менш) активне, ніж ЩО?, ЩО? відрізняється від ЧОГО?, ТИМ ЩО. Текст „Галогени”. Складання питального плану. Трансформування питального плану у називний. Заповнення таблиці „Властивості хімічних елементів”.	16
8.	Характеристика процесу. Родовий, давальний відмінки. Гр. конструкції: ЩО? відбувається (проходить, перетворюється) ДЕ?/КОЛИ?/ЯК?/ЗА ЯИХ УМОВ?, ЩО? перетворюється У / НА ЩО? Вид дієслова. Утворення віддієслівних іменників від дієслів доконаного і недоконаного виду. Текст „Про фотосинтез”. Складання складного плану тексту.	18
9.	Характеристика зміни якості і властивостей предмета, його стану в залежності від умов. Родовий, знахідний, давальний, орудний відмінки. Гр. конструкції: ЩО? знаходиться У ЯКОМУ стані?, КОЛИ? ЩО? ЩО? робить?, при ЯКИХ умовах? /КОЛИ?/ЯКЩО? ЩО? стає ЯКИМ?, зі зміною ЧОГО? Змінюється ЩО?, ЧИМ ...,	20

	ТИМ. Тексти „Плазма”, „Розчини”. Складання складного плану тексту. Написання на основі складного плану розгорнутого конспекту тексту.	
	Разом	124

**ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ ДЛЯ
ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ ПІДГОТОВЧОГО ВІДДІЛЕННЯ ЛНМУ імені Данила Галицького**

№ п/п	ТЕМА	Кількість годин
1.	Вимова і правопис голосних А, О, У, Е, И та приголосних М, П, Б, Н, Т, Д, Ф, В, К. Інтонація розповідного речення. Інтонація питального речення з питальним словом і без питального слова.	6
2.	Вимова і правопис голосного І та приголосних С, З, Ц, Л. Загальне поняття про рід і число іменника. Інтонація заперечного речення з частками НЕ, НІ. Особові займенники ВІН, ВОНА, ВОНО, ВОНИ.	8
3.	Вимова і правопис Й, Я, Ю, Є, Ї. Сполучник І(Й). Присвійні займенники МІЙ, ТВІЙ. Апостроф.	6
4.	Вимова і правопис приголосних Ш, Ж, Ч, ДЖ, ДЗ. Сполучник ЧИ. Особові займенники. Присвійні займенники НАШ, ВАШ. Питально-відносний займенник ЧИЙ. Текст «Моя сім'я».	6
5.	Вимова і правопис приголосних Щ, Х. Дієслово. Неозначена форма дієслова. Особові закінчення дієслів І-ої дієвідміни у теперішньому часі.	10
6.	Приголосний Р. Особові закінчення дієслів ІІ-ої дієвідміни у теперішньому часі. Прямий об'єкт дії. Множина іменників середнього роду. Довгі приголосні. Наказовий спосіб дієслова.	10
7.	Приголосні Г, Ґ. Дієслово купувати . Присвійні займенники ЙОГО, ЇЇ, ЇХНІЙ. Текст «У супермаркеті».	10
8.	Чергування У та В на початку слова. Дієслова робити, любити . Питання до об'єкта дії. Загальне поняття про прикметник. Характеристика предмета. Питально-відносний займенник ЯКИЙ.	10
9.	Множина іменників. Дієслова вчитися, знати, працювати, розмовляти . Прислівник. Характеристика дії. Питання ЯК?	10
10.	Позначення місцезнаходження предмета. Іменники у місцевому відмінку однини. Вживання прийменників У та НА. Кількісні й порядкові числівники 1-100. Дієслова вивчати, розуміти, говорити . Кличний відмінок. Текст «Наш факультет».	20
11.	Прикметники у місцевому відмінку однини. Складне речення зі сполучником ДЕ. Минулий час дієслова.	10
12.	Присвійні займенники у місцевому відмінку однини. Вираження часу (Котра година? О котрій годині?). Текст «Мій день».	6
13.	Вживання місцевого відмінка для вираження часу (місяць, рік).	6
14.	Іменники у місцевому відмінку множини. Множина прикметників та присвійних займенників у місцевому відмінку. Їх узгодження з іменниками.	12
15.	Іменники у знахідному відмінку однини. Вираження прямого об'єкта. Що він читає? Вираження часу (дні тижня). Вираження причинно-наслідкових відносин. Текст «У бібліотеці».	12
16.	Іменники у знахідному відмінку однини. Вираження прямого об'єкта. Кого ти бачив? Як познайомитися з людиною? Вираження одночасності дії.	10
17.	Іменники у знахідному відмінку однини. Вираження непрямого об'єкта. (про КОГО?/ЩО?). Особові займенники у знахідному відмінку. Текст «Моє рідне місто».	6
18.	Прикметники та присвійні займенники у знахідному відмінку однини.	6
19.	Закінчення іменників у знахідному відмінку множини.	6
20.	Прикметники та присвійні займенники у знахідному відмінку множини та їх узгодження з іменниками.	6
21.	Іменники у родовому відмінку однини. Вживання іменників у родовому відмінку після заперечення. Конструкції: а) <i>У кого є хто / що?</i> б) <i>У кого немає кого / чого?</i> Текст «Мій друг».	10

22.	Вживання іменників у родовому відмінку для вираження власності (належності чогось комусь). Питання ЧИЙ?	8
23.	Особові займенники у родовому відмінку.	6
24.	Прикметники та присвійні займенники у родовому відмінку однини. Узгодження з іменниками.	10
25.	Прикметники та присвійні займенники у родовому відмінку множини. Узгодження з іменниками.	6
26.	Вживання родового відмінка після кількісних числівників та після слів багато, мало, скільки . Текст «Пори року» .	6
27.	Вживання родового відмінка для позначення часу.	8
28.	Вид дієслова. Доконаний вид (минулий час): а) способи утворення видів; б) головні значення видів.	14
29.	Вид дієслова. Доконаний вид (майбутній час). Вираження одночасності двох дій, послідовності двох завершених дій.	12
30.	Вживання родового відмінка для позначення напрямку Куди він іде (іде)? до + Р.в.; Звідки він іде (іде)? з + Р.в. Текст «Я їду до академії» .	30
31.	Дієслова руху (<i>йти, ходити, піти, прийти, їхати, їздити, поїхати, приїхати, нести, носити</i>). Вживання у теперішньому, минулому та майбутньому часі. Дієслова руху з префіксами <i>п-/по-, при-</i> .	32
32.	Давальний відмінок на позначення адресата (кому?) Іменники у давальному відмінку однини. Текст «Лист додому» .	8
33.	Особові займенники у давальному відмінку.	4
34.	Прикметники та присвійні займенники у давальному відмінку однини.	12
35.	Закінчення іменників у давальному відмінку множини.	6
36.	Прикметники та присвійні займенники у давальному відмінку множини.	14
37.	Вживання давального відмінка для позначення віку.	6
38.	Давальний відмінок з дієсловом подобатися – сподобатися . Текст «Львівський Палац мистецтв» .	4
39.	Вживання давального відмінка у безособових реченнях: вираження фізичного або емоційного стану (кому? погано, ...весело...); відношення до дії (предмета, особи) (кому? шкода,... важко); вираження модальності (кому? + модальні дієслова можна, треба, потрібно)	10
40.	Дієслова з – ся .	6
41.	Іменники в орудному відмінку однини. Вираження а) спільності дії (з <i>ким?</i> з <i>чим?</i>); б) інструмента дії (<i>чим?</i>); в) <i>бути/працювати/стати ким?</i> ; г) об'єкта (<i>ким? чим?</i>); д) образу дії (<i>як? – із задоволенням, із радістю</i>); е) місця (<i>де? – поруч з, над, під, між, за, перед</i>). Текст «Моя майбутня професія» .	14
42.	Іменники в орудному відмінку множини.	12
43.	Прикметники та присвійні займенники в орудному відмінку.	8
44.	Вживання особових займенників в орудному відмінку.	6
45.	Вживання дієслів зустрічати (ся), знайомити (ся) . Текст «Подорож до Києва» .	2
46.	Складнопідрядні речення зі сполучниками щоб/аби : а) цільові відношення; б) бажання; в) спонукування до дії.	8
47.	Пряма і непряма мова: а) факт; б) спеціальне питання; в) загальне питання; г) спонукування до дії.	16
48.	Складні речення з означальними підрядними (<i>який, котрий, хто, що, чий, де, куди</i> тощо). Текст «Як ваше здоров'я?»	16
49.	Узагальнення вивченого матеріалу. Прийменники та відмінки.	12
50.	Узагальнення вивченого матеріалу. Іменник: Називний відмінок. Рід. Незмінювані іменники. Типи відмін іменника. Число іменника. Родовий відмінок -а/-у. Поділ іменників I і II відміни на групи. Відмінникові закінчення іменників I - IV відмін. Особливості відмінювання іменників, що вживаються тільки в множині.	24
51.	Узагальнення вивченого матеріалу. Прикметник. Відмінкові закінчення прикметників.	12
52.	Узагальнення вивченого матеріалу. Займенник: Особові займенники та їх відмінювання. Питальні та відносні займенники. Відмінювання присвійних займенників. Відмінювання вказівних займенників.	18
53.	Узагальнення вивченого матеріалу. Дієслово.	24

Література:

1. Альохіна С.В., Онкович Г.В., Шатенко Я.-С.М. Українська мова для іноземних студентів: початково-предметні курси (Математика. Креслення. Хімія. Фізика. Біологія). Навчальний посібник. – К.: „АртЕк”, 1998. – 152 с.
2. Науковий стиль мовлення (методичні розробки з української мови для іноземних студентів підготовчого відділення й англomовного факультету). Частина I (Математика. Фізика). – Львів: Типографія ЛНМУ, 2005. – 25 с.
3. Науковий стиль мовлення (методичні розробки з української мови для іноземних студентів підготовчого відділення й англomовного факультету). Частина II (Хімія. Біологія). – Львів: Типографія ЛНМУ, 2007. – 41 с.

